

och avlivades med spetsen eller bladet. Hästen kunde stoppas med spetsen. Vapnet var effektivt mot bepansrade ryttare och bidrog till att göra riddarhärarna omoderna.

Bardisan, underofficersvapen från 1700-talets Sverige.

Sponton eller korsgevär m/1731, från Danmark.

Blankvapen

Infanterivärja m/1685.

Karolinervärja, smidd på Vira Bruk och försedd med tre liljor i klingan.

Tvåhandssvärd med vågig klinga från 1500-talets slut och Tyskland.

Artilleriofficerssabel från Sverige och 1800–1810 med stålbalja. Sabeln hade från början krokig klinga med en egg, tvåeggad mot spetsen.

Pallasch m/1773, rak sabel med balja, för bland annat Livregementet.

Skjutvapen

Armborst från 1647 med Karl X Gustafs svärfar Fredrik III av Holstein-Gottorps monogram och använt av Karl XI och Karl XII.

Luntlåsmusköt från 1630/1640 och Tyskland.

Hjullåsstudsare från 1600-talets början och Tyskland.

Flintlåsstudsare från 1720-talet.

Dubbelbössa med slaglås från 1860-talet.

Damgevär med slaglås, ändrat från flintlås. Geväret från 1700-talet var mindre och lättare och kunde också användas av ynglingar.

Slaglåsen innebar att tändhattar ersatte fängpannor i början av 1800-talet. Från mitten av 1800-talet ersattes mynningsladdarna av bakladdade gevär där krutladdning och kula förenats i en patron som tätade för krutgasläckor. Fängkrutet som var svårt att hålla torrt behövdes inte mer och gevären kunde användas även i regn. Tillförlitligheten ökade så att klickar blev sällsynta mot tidigare minst vart 5:e skottförsök. Patronerna möjliggjorde magasin och snabbare eldgivning. Mynnings-

laddarna möjliggjorde som bäst fyra skott i minuten enskild eld eller två skott plutonvis eld. Även den effektiva skottlängden ökades från cirka 100 meter fram till 1800-talets början till cirka 500 meter vid seklets mitt genom räfflade, finkalibriga gevär.

Övrigt

Kavalleripuka i koppar från 1700-talets mitt.

När Bror Lagercrantz flyttade till herrgården 1945 disponerade en expert från Armémuseum om vapensamlingen. Den indopersiska skölden från 1800-talet återfanns senare av Gilla Lagercrantz undanstoppad i en garderob bredvid urverket på tredje våningen och placerades fram till år 2001 avsides vid dörren till matsalen.

År 2001 övernattade några av Brukets ryska kunder på herrgården. Sent på natten löstes en tvist mellan två av gästerna i duell på värja, förhoppningsvis sista gången vapnen användes för avsett ändamål. Det hela ansågs inte lämplig marknadsföring och vapnen förankrades enligt anvisningar från Livrustkammaren så att de inte enkelt kunde tas loss.

Samlingen skingrades den 30 januari 2006 genom försäljning hos Stockholms Auktionsverk. I Lagercrantzka Minnesrummet finns en huggdolk av indiskt ursprung som möjligen kommer från Strömbäcks vapensamling.

Kyrkan

Ärkebiskop påverkade minister och Virso fick sin kyrka. Så lyder ingressen till en tidningsartikel om hur Virso kyrka byggdes. *Du ska bygga en kyrka åt Dig och Ditt folk* sa ärkebiskop Nathan Söderblom till Herman Lagercrantz. *Det har Du råd med, och bygg den ekumeniskt.* Herman Lagercrantz första tanke hade varit att låta bygga ett gravkor för sig och sina efterkommande.

Kyrkans gammalsvenska exteriör har ritats av Erik Hahr och interiören i barock av Lars Johan Lehming.

Bebyggelse i samhället

Virso Bruk

Virso kyrka, byggd 1937, före ombyggnaden 1984.

Triumfkrucifix från Oberammergau.

Ambo tillverkad i Virso efter Lars Johan Lehming's ritning.

Kollektskålar, från 1600-talet?